

כרמים תומכי מגוון ביולוגי

דו"ח מסכם פעילות

כרם סירין

שנה א

מגיש: ד"ר אריה רוזנפלד

דצמבר 2013

פעולות שבוצעו במהלך שנת 2013

במסגרת תוכנית העבודה לשנת 2013 הוגדרו מספר משימות לביצוע שמטרתן העיקרית הייתה העשרת בית הגידול ויצירת מגוון נישות לאורגניזמים שונים שיוכלו להתפתח בשטח הכרם. משימות אלו כללו:

- נטיעת עצים ושיחים בהיקף הכרם ובתאי שטח קטנים בין חלקות הכרם.
- בניית איי אבנים שיאפשרו לזוחלים לשרוד טוב יותר בשטח הכרם
- פיזור זרעים של צמחי כיסוי ובעיקר צומח עשבוני מקומי.

ניטור ודיגום

- דיגום צומח לבחינת מגוון הצומח בשטח הכרם
- ניטור פעילות יונקים בסביבת הכרם

1.1 העשרת בתי גידול טבעי

העשרת מגוון בתי גידול בשטח הכרם מתבססת על שלושה מרכיבים

נטיעות

נטיעה של עצים ושיחים בהיקף הכרם להגדלת מגוון הצומח והגדלת מגוון בתי הגידול עבור ציפורים ופרוקי רגליים שונים, במטרה להגדיל את המגוון הביולוגי בשטח הכרם ובעיקר את המגוון של אויבים טבעיים ובעלי חיים מועילים.

בחודש דצמבר 2012 ניטעה צמחיית בר (300 שתילים) בהיקף הכרם וב"קלינים" (שטחים כלואים בין שורות הנטיעה והדרכים בכרם) ומקומות אחרים בתוך הכרם בהם לא תהיה הפרעה לפעילות החקלאית. הצמחים שניטעו היו:

אלון תבור, חרוב מצוי, שיזף מצוי ואלת מסטיק שהתקבלו כתרומה מקרן קיימת לישראל.

הובלת שתילים בכרם	נטיעות בכרם
	
סידור השתילים	השקיית השתילים לאחר הנטיעה

	
	שדרת השתילים לאורך הגדר המערבית לאחר 10 חודשים

פיזור זרעים

דרך נוספת להגדלת המגוון הביולוגי בכרם היא עידוד צמחי כיסוי וצמחייה עשבונית שתגדל בינות לשורות הגפן.

לצורך כך נרכשו 5 ק"ג של זרעי צומח עשבוני מהמינים הבאים:

דמומית ספרדית, שעורת העכבר, זקנן שעיר, ציפורן, כדן, ליפתית, כרמלית נאה, כרוב שחור, בקיה, שברק מצוי, סביון, קחוון, שפרירה, שלמון, מרוות יהודה, פרג, ציפורנית מצרית, דרכמונית

.

	
חול זרעים מפוזרים בין השורות	פיזור זרעים בין שורות הכרם

גלי אבנים

כדי להגדיל את מגוון הזוחלים בכרם הוקמו שישה גלי אבנים ברחבי הכרם. גלי האבנים הם בגודל של כ-2 X 8 מטר ובגובה של 30 - 50 ס"מ. גלי האבנים הוקמו מאבנים שנאספו בסביבת הכרם.

גלי האבנים הוקמו ב-6 אתרים ברחבי הכרם בקלינים שאינם מפריעים לפעילות החקלאית בכרם.

גל אבנים במרכז הכרם (עם הר תבור ברקע)

גל באנים במרכז הכרם

ניסוי צמחים מועילים

מחלות הצהבון בכרמים נגרמות על ידי חיידקי פיטופלסמות מטיפוס Stolbur. הגפנים הניטעות כיום בארץ נקיות מהפתוגן וההדבקה מתרחשת בכרם ע"י הוקטור(ים) של המחלה. הציקדה *Hyalesthes obsoletus* (Ho) מעבירה הפיטופלסמה מטיפוס Stolbur לגפנים.

שיח אברהם *Vitex agnus castus* הינו הפונדקאי המושך את הווקטור *Ho* במיוחד. נדיפי הצמח הם המושכים את הציקדה (רקפת שרון, 2012).

בכרם סירין בחלקות מהזן שרדונה נערך ניסוי ע"י ד"ר רקפת שרון (מ"פ צפון) כדי לבחון את יעילות שיחי האברהם כצמח מלכודת לציקדות הנשאיות של החיידק.

שתילי שיח אברהם שהוצבו בחלק הדרום מערבי של הכרם

בשלב זה עדיין בודקים את מלכודות הדבק לניטור והערכה מספרית של כמויות הציקדות בחלקות השונות של הניסוי. תוצאות שנת 2013 צפויות להתפרסם באמצע שנת 2014.

1.2 ניטור ודיגום מגוון ביולוגי בשטח הכרם ובסביבתו

סיור ב-13/5/1 - דיגום צומח

עיקרי הדו"ח - נמצאו 63 מיני צומח, ביניהם שניים נדירים - שלהבית הגלגל ודרדר גלדני, ושלושה מינים המוגדרים כמינים המוגנים על פי חוק - מרווה ריחנית, עכובית הגלגל, ושיח השח.

סיורי יונקים

במהלך הסיורים נערכו חתכים לניטור צפיפות גללי יונקים במדרון שממזרח לשטח הכרם. במהלך הסיורים נראו גללים של צבאים, דרבנים, חזירי בר ושועלים.

במהלך הסיור נראה צבי מצפון מזרח לכרם ונראה שועל בוגר מדרום מזרח לכרם. כמו כן נמצאה מחילת דרבן לא פעילה מצפון מזרח ומחילת דרבן פעילה ממזרח לכרם.

הגללים הנפוצים ביותר היו של צבאים וחושבה צפיפות הגללים ל-1 ק"מ אורך חתך וצפיפות ממוצעת בין החתכים. צפיפות גללי הצבאים הממוצעת היא $5.52 + 6.4$ גללים לקילומטר חתך (ראה טבלה 1). בהשוואה למחקרים שנערכו ברמת הנדיב צפיפות גללים שכזו מצביעה על צפיפות של כ-6 צבאים לקילומטר מרובע.

מחילת דרבן לא פעילה

מחילת דרבן פעילה

תמונות של שועל

1.3 פרה - זמירה

אחת ממטרות הפרויקט לשנים הבאות היא לבחון שינויים בתזמון הריסוק כך שיאפשר לצומח העשבוני לפזר זרעים לפני הריסוק. פיזור הזרעים יבטיח המשכיות בהתפתחות הצומח העשבוני גם בשנים הבאות ולא יהיה צורך בפיזור זרעים מידי שנה.

מכונת פרה-זמירה עוברת לאורך השורות - בצד שמאל, צד ימין שורה שעדיין לא עברה זמירה.

טרקטור ועליו מטאטא איסוף זמורות מלפני ומכונת ריסוק מאחור

השפעת המרסקת

צומח עשבוני בין שורות הכרם - כרם מלכיה בבקעת קדש.

אותו כרם לאחר שהמרסקת עוברת.